

Els comuns culturals com a laboratori de governança urbana

Publicat per [Interacció](#) [1] el 16/11/2023 - 11:15 | Última modificació: 07/05/2026 - 10:34

Durant anys, les polítiques culturals urbanes han interpretat els equipaments de proximitat sobretot com a dispositius de cohesió, accés o programació. L'article de Santiago Eizaguirre desplaça aquesta mirada i proposa entendre alguns espais culturals comunitaris de Barcelona com a laboratoris de governança urbana i democratització econòmica. El text no estudia únicament projectes culturals. Analitza formes d'organització col·lectiva que intenten intervenir sobre les relacions entre administració pública, comunitat i economia social.

Els equipaments culturals comunitaris no només programen activitats: experimenten formes de governança, cooperació i gestió compartida de la cultura.

L'article situa l'emergència dels comuns culturals en el context posterior a la Gran Recessió i als efectes socials de la pandèmia. En aquest marc, determinats centres culturals gestionats comunitàriament apareixen com a resposta a les polítiques d'austeritat, a la precarització i a la mercantilització de la cultura. No es presenten només com a espais d'activitat cultural, sinó com a infraestructures capaces de generar aprenentatge col·lectiu, cooperació territorial i formes alternatives de producció cultural.

El text posa especial atenció en el cas de Barcelona i en la consolidació de la Xarxa d'Espais Comunitaris com a actor polític i institucional. Aquesta xarxa agrupa iniciatives molt diverses: centres socials autogestionats, cooperatives culturals, equipaments municipals amb convenis de gestió comunitària o espais híbrids vinculats a l'economia social. L'interès de l'article no és descriure aquests projectes individualment, sinó entendre les tensions que apareixen entre autonomia comunitària, institucionalització i sostenibilitat econòmica.

Una de les aportacions més rellevants del text és la crítica als models neoliberals de desenvolupament comunitari. Eizaguirre qüestiona les polítiques que redueixen la participació cultural a generació de "capital social" o a mecanismes de cohesió sense transformació estructural. El text defensa que els comuns culturals només tenen sentit polític si contribueixen a democratitzar les relacions econòmiques, les formes de governança i la distribució del poder urbà.

L'article també assenyala les contradiccions internes d'aquest ecosistema. Algunes iniciatives de l'economia social vinculades a la cultura reproduïxen dinàmiques de precarització laboral o lògiques empresarials allunyades dels objectius comunitaris. Aquesta tensió entre economia solidària i institucionalització apareix com un dels grans reptes del model.

El text és especialment útil per pensar els límits i les possibilitats de les aliances publicocomunitàries. El debat que planteja no és només qui gestiona els equipaments culturals, sinó quines formes de ciutat, participació i democràcia s'estan construint a través d'aquests espais. En aquest sentit, els comuns culturals apareixen menys com un model tancat i més com un camp de disputa sobre la funció pública de la cultura.

Referència

Eizaguirre Anglada, S. (2022). Cultural commons as a key for bottom-linked policies. A look at the support for public and community partnerships in Barcelona. *On the Waterfront. The International on-line Magazine on Waterfronts, Urban Design and Cill Participatiopn*(2022), vol 64. Universitat de Barcelona.
<https://hdl.handle.net/2445/194425> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: innovació cultural

Etiquetes: valor públic de la cultura

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/news/2023/11/comuns-culturals>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://hdl.handle.net/2445/194425>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/9292>